Wereldlijders en burenruzies

Frans Matser

Op het gebied van buitenlandse politiek was er in Nederland de afgelopen jaren de meeste aandacht voor twee grote wereldlijders: koning Trump en tsaar Poetin.[1] Twee griezels die dagelijks bezig zijn om zichzelf te verrijken en de rechtsstaat te saboteren. De Russen werden in Nederland al kort na het einde van de Tweede Wereldoorlog als een bedreiging van de veiligheid gezien. De VS daarentegen was tot voor kort onze belangrijkste veiligheidspartner en 85 jaar lang vrij consistent een voorvechter van democratische waarden, vrijhandel en rechtsgelijkheid. Dat de VS onder invloed van slechts één charismatische persoon, in slechts twee jaar kon veranderen in een principeloze, hebzuchtige, onbetrouwbare boevenstaat, hield tot voor kort niemand voor mogelijk. Poetin had 15 jaar nodig om zijn ware aard te tonen, Trump deed dat in zijn tweede termijn een stuk sneller.

Wat in Amerika en Oekraïne gebeurt is dramatisch maar vormt, door de afstand tot onze landsgrens, niet direct een fysieke dreiging voor Nederland. Ik wil uw aandacht vragen voor de ontwikkelingen in Duitsland. Een land waar zich 90 jaar terug al eens een radicaliseringsproces heeft voltrokken. Overeenkomst? Eén charismatische man met een kwaadaardige ideologie verandert een land van denkers en dichters binnen enkele jaren in een moordmachine die de wereld in een allesverslindende oorlog stort.

Hoe het met Duitsland is afgelopen, is bekend. Na de verschrikkingen van de Tweede Wereldoorlog leken de Duitsers voorgoed te zijn genezen van hun rabiate gedachtengoed. De scholen, de rechtspraak, de politiek, het leger, alle Duitse overheidsinstanties werden decennia lang dagelijks doordrongen van het feit dat zoiets als het nationaalsocialistische experiment nooit meer mocht gebeuren. De meeste mensen waren er tot voor kort dan ook van overtuigd dat het juist in Duitsland nooit meer fout kon gaan. Net zo goed als velen tot voor kort overtuigd waren van het feit dat de president van de Verenigde Staten zich nooit kon ontpoppen als de grootste vijand van de vrije wereld. Maar het blijkt maar weer: zeg nooit nooit! Want het Duitse collectieve geheugen is kennelijk maar 80 jaar effectief. De afgelopen maanden werden twee belangrijke deelstaatverkiezingen gewonnen door de AfD, de Alternative für Deutschland. Dat is een rechtsradicale partij met veel neonazi's in de gelederen en op het nationaalsocialisme gebaseerde ideeën in het partijprogramma.

1 Wereldleiders zijn mensen die grote landen leiden, wereldlijders zijn gewetenloze schurken die hun macht misbruiken om mensen te laten lijden.

Zoveel aandacht er in Nederland is voor de capriolen van massaleugenaar Trump en massamoordenaar Poetin, zo weinig aandacht is er voor de ontwikkelingen in Duitsland. Dat vind ik onbegrijpelijk. Een van de gevaarlijkste kenmerken van het Duitse nationaalsocialisme was de pragmatische aanpak. Hoewel de nazi's ideologisch neerkeken op niet-ariërs, sloot Duitsland een strategisch pact met Japan in een poging gewapenderhand de wereldhegemonie te verdelen en hoewel ze het communisme als een vijandige ideologie zagen, sloten ze in 1939 een deal met Rusland om gezamenlijk Polen te annexeren. Toen dat eenmaal gebeurd was, waren beide op het oog tegengestelde ideologieën opvallend eensgezind in hun aanpak: uitroeien van de intelligentsia en knechten en leegroven van het land.

Wat als er 80 jaar na de Tweede Wereldoorlog opnieuw een rechts-nationalistische regering bij onze oosterbuur verschijnt? Wat als zo'n regering onverhoopt opnieuw een pact sluit met bijvoorbeeld Rusland? Dit is niet zomaar uit de lucht gegrepen. De opmars van de AfD in Duitsland wordt volgens de Duitse inlichtingendienst namelijk gefaciliteerd en gefinancierd door Vladimir Poetin en ondersteund door de MAGA-beweging. De maffiamaatjes Trump en Poetin zouden beide een Duitse regering met AfD-deelname van harte toejuichen.

Met de technologische en economische macht van Duitsland en de grondstoffen en het atoomarsenaal van Rusland, kan binnen Europa zomaar een gevaarlijke combine ontstaan. Gewapend met een nationalistische Blut und Boden-filosofie en gedoogd door notabene Amerika, zouden ze maar zo een nieuwe Europese As van het kwaad kunnen vormen. Zo'n pact vormt een directe bedreiging voor ons continent. Dit soort duivelse bondgenootschappen bleek in het verleden met name gevaarlijk voor buurlanden. Voor de buren van Rusland behoeft dat geen toelichting, vraag het de Finnen, de Georgiërs, de Tsjetsjenen of de Oekraïners maar. De Duitsers hebben helaas ook een geschiedenis vol met burenruzies. De laatste 80 jaar waren zij de motor achter een verenigd en vreedzaam Europa, maar wat als die motor niet vóór- maar achteruit gaat draaien? De Amerikaanse steun aan Europa is inmiddels hoogst onzeker geworden, maar wat als het in Berlijn ook nog fout gaat? Dan zijn de Duitsers niet langer onze beste vrienden, maar kunnen zomaar een bedreiging worden voor onze veiligheid en onze welvaart.

Misschien gelooft u niet dat het tussen zulke hechte partners als Nederland en Duitsland fout kan gaan, maar als je wilt zien hoe twee buurlanden die decennialang militair en economisch gezamenlijk met elkaar optrokken, zich door het handelen van één gek in *no time* tot gezworen vijanden kunnen ontwikkelen, hoef je alleen maar naar de recente ontwikkelingen tussen de VS en Canada en iets langer terug tussen Rusland en Oekraïne te kijken.

Nu denkt u misschien bij het lezen van mijn verhaal: wat een onzin, het zal toch zeker wel meevallen. Maar dat dachten we in 2024 ook over de verbale diarree van Trump, in 2014 en 2022 over de imperialistische leugens van Poetin en in 1939 over Hitlers Sieg Heil-gebrul. 'Eenmaal aan de macht zullen die gekken wel inbinden,' was een veelgehoorde opvatting. Er is echter kennelijk maar één kwaadwillende charismatische figuur nodig om de sentimenten binnen een land als een blad aan de boom om te laten staan. Hoe dat is uitgepakt in Rusland en Amerika hebben we recentelijk gezien. Mocht zoiets in Duitsland gebeuren, is het een illusie om te denken dat ons rustige welvarende landje voor de gevolgen gespaard zal blijven. Zo ver is het nog niet, maar wij moeten de komende tijd echt beter op onze buren letten. Gelukkig hebben Polen, Hongarije en de Amerikaanse *midterms* laten zien dat antidemocratische rechts-radicale wereldlijders door de kiezer ook weer kunnen worden bedwongen. We moeten dus meer aandacht besteden aan wat er langs onze oostgrens gebeurt. Want we kunnen in Berlijn geen nieuwe wereldlijder gebruiken. Als Duitsland verkouden is, krijgen we in Nederland namelijk al heel snel een zware longontsteking. ■